

בטיחות בזרמים בחברה הערבית

נובמבר 2024

פתח דבר

אזרחי החברה הערבית מהווים כ-21% מהחברה בישראל, אך חלקם בהרוגים בתאונות דרכים בעשור האחרון גדול מכך בכ-50% ואף יותר. נתון אשר נשמר לאורך השנים האחרונות ללא שינוי.

מבחינת הנתונים המוצגים בדו"ח עולה כי שיעורי ההיפגעות והמעורבות הגבוהים של אזרחי החברה הערבית בתאונות דרכים מהווים נקודת תורפה מרכזית ובולטת בתחום הבטיחות בדרכים בישראל.

לאזרחי החברה הערבית מאפיינים ייחודיים המחייבים התייחסות ייעודית ומותאמת. מיקוד פעילות המקדמת בטיחות בדרכים בקרב אוכלוסיות בסיכון בתוך החברה הערבית, הוא הכרחי כדי לייצר הצלחה ולצמצם את תאונות הדרכים.

הנתונים המוצגים בדו"ח הינם קשים ודרמטיים, זאת למרות מלחמת השבעה באוקטובר שהביאה לירידה משמעותית בנסועה בחודשים אוקטובר-נובמבר וכן להשלכות נוספות על מספרי ההרוגים והנפגעים. החברה הערבית בישראל נמצאת בסיכון מוגבר להיפגעות ומעורבות בתאונות דרכים וכך המצב יישאר כל עוד הממשלה ומקבלי ההחלטות לא יפעלו למנוע זאת.

על המאבק בתאונות הדרכים לעמוד בראש סדר העדיפויות בכל תכנית הבאה לשפר את איכות חייהם של האזרחים הערבים בישראל, ולשפר את תחושת הביטחון והבטיחות שלהם.

הנתונים המוצגים בדו"ח מהווים מפת דרכים המצביעה היכן להתמקד בכדי להביא לירידה בהיפגעות בתאונות דרכים בחברה הערבית. בנוסף, הדו"ח כולל המלצות שישומן יתרום לצמצום תאונות הדרכים בישראל בכלל ובחברה הערבית בפרט. עלינו לזכור כי שיעורי היפגעות גבוהים אלו מהווים הזדמנות ליצור שינוי אמיתי במפת הבטיחות בדרכים וכי השקעה בבטיחות בדרכים בחברה הערבית נושאת עימה פירות רבים ובראשם הצלת חיים.

בברכה,

יניב יעקב, עו"ד

מנכ"ל עמותת אור ירוק

כללי

שיעורי ההיפגעות בתאונות דרכים בחברה הערבית בישראל גבוהים יותר בהשוואה לאוכלוסייה הכללית.

בולטת בעיקר היפגעותם של ילדים בתאונות דרכים, וכמו כן מעורבותם הגבוהה בתאונות דרכים קטלניות של הנהגים הצעירים.

מטרה

מטרת הדו"ח היא לשקף את תמונת מצב הבטיחות בדרכים בחברה הערבית, בדגש על שנת 2023, זאת ליצירת מפת דרכים שתוכל לעזור ולמקד את המאבק בתאונות הדרכים בישראל. לשם כך, הדו"ח עוסק בנקודות התורפה בחברה הערבית בבטיחות בדרכים ומשולבות בו המלצות שיישומן יתרום למאבק בתאונות הדרכים בחברה הערבית ולצמצום מספר ההרוגים והנפגעים בהן.

שיטה

דו"ח זה מתבסס על מגוון מקורות מידע ועיבודים שנעשו על ידי עמותת אור ירוק. בדו"ח נעשה שימוש בנתונים שונים לרבות נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, משטרת ישראל, המועצה האירופית לבטיחות בדרכים ועוד.

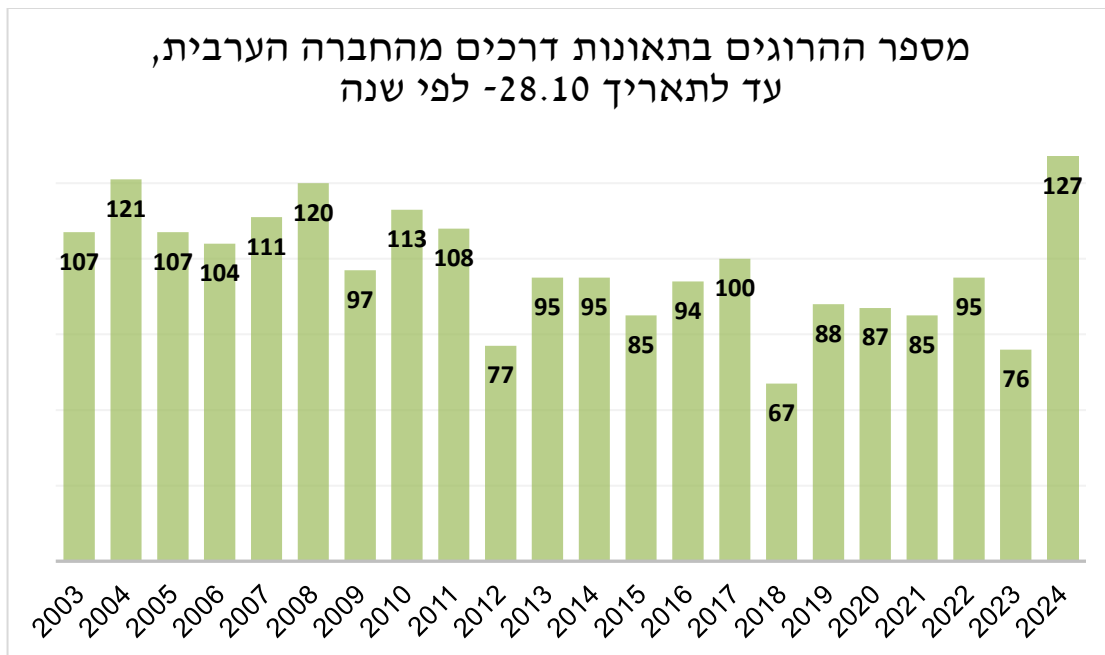
תמונת מצב 2024

בבחינת תמונת מצב הבטיחות בדרכים בחברה הערבית בעשרת החודשים הראשונים של שנת 2024¹, ניכרת עלייה משמעותית הן במספר ההרוגים בתאונות הדרכים בקבוצת אוכלוסייה זו, והן בייצוגה במניין ההרוגים.

127 בני אדם מהחברה הערבית נהרגו בתאונות דרכים בעשרת החודשים הראשונים של שנת 2024 - השנה הקטלנית ביותר בעשרים השנים האחרונות, בהשוואה לתקופה המקבילה בשנים קודמות.

החברה הערבית סובלת מייצוג-יתר במניין ההרוגים בתאונות הדרכים ומהווה 35% מכלל ההרוגים בשנת 2024 עד כה - ייצוג הגדול ב-67% מחלקה באוכלוסייה הישראלית העומד על 21%.

כפי שיוצג בפירוט בדו"ח זה, ישנן קבוצות בסיכון מוגבר להיפגעות בתאונות דרכים בחברה הערבית. אנו מאמינים שפעילות מותאמת וארוכת טווח לשיפור הבטיחות בדרכים בקרב אותן קבוצות תביא לשיפור הבטיחות בדרכים בקרב אזרחי החברה הערבית ולהצלת חיים.

*מקור: למ"ס ורלב"ד

¹ החל מתאריך 1.1.2024 ועד לתאריך 28.10.2024

ממצאים עיקריים לשנת 2023 ולעשור

- 98 הרוגים בתאונות דרכים בחברה הערבית בשנת 2023
- כל הרוג רביעי בתאונות דרכים – מהחברה הערבית
- 22 ילדים הרוגים מהחברה הערבית- המספר הגבוה ב-11 השנים האחרונות
- שני פצועים קשה בכל יום- שיא בפצועים קשה בחברה הערבית
- כל נהג צעיר שני שמעורב בתאונת דרכים קטלנית- מהחברה הערבית
- 2,962 נהגים מהחברה הערבית ביצעו עבירת תנועה שגרמה לתאונת דרכים עם נפגעים- אחד מכל ארבעה נהגים
- רוב הילדים שנהרגו בתאונות בשנת 2023- מהחברה הערבית- 63%
- מחצית מהנהגים הצעירים שנהרגו בתאונות אופנוע- מהחברה הערבית
- 67% מהילדים שנהרגו בחברה הערבית- הולכי רגל
- רוב מוחלט של הנהגים המעורבים בתאונות דרכים בחברה הערבית- גברים
- מרבית הנהגים הצעירים המעורבים בתאונות דרכים בחברה הערבית הם נהגי רכב פרטי ואופנוע

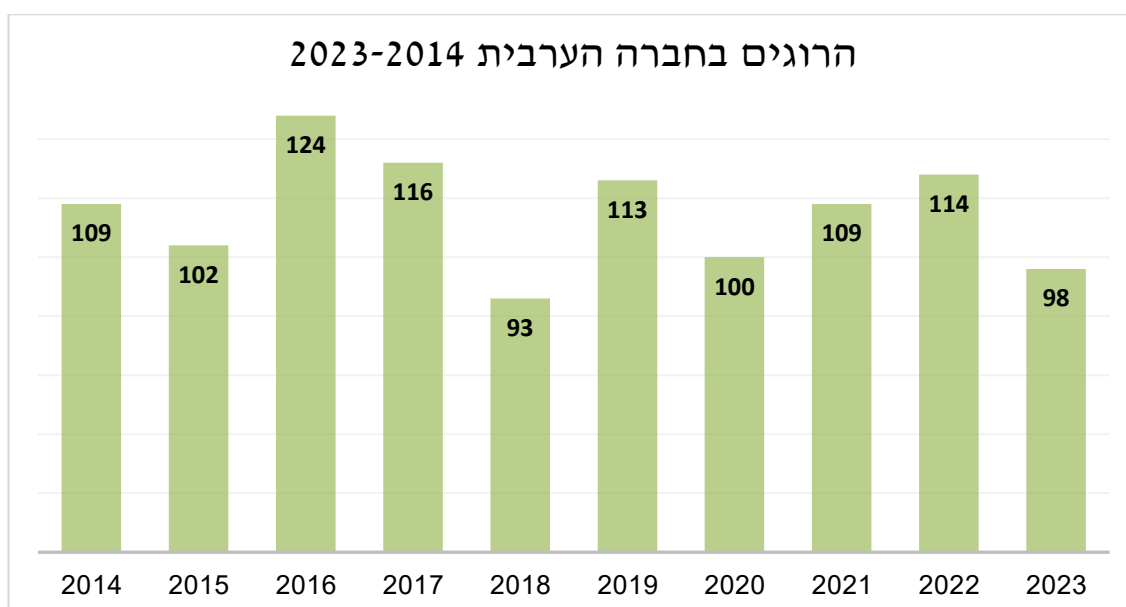
הממצאים בהרחבה

שני הרוגים בממוצע מדי שבוע

98 בני אדם מהחברה הערבית נהרגו בתאונות דרכים בשנת 2023 - שני הרוגים מדי שבוע בממוצע.

בשנת 2023 חלה ירידה בהרוגים בקרב החברה הערבית, לאחר שלוש שנים רצופות בהן נרשמה עלייה בכמות ההרוגים בתאונות דרכים בחברה הערבית. אחת הסיבות האפשריות לכך היא המלחמה שפרצה בשבעה באוקטובר והורידה באופן משמעותי את הנסועה בחודשים אוקטובר-נובמבר.

בעשור האחרון (2014-2023) נהרגו 1,078 בני אדם מהחברה הערבית בתאונות דרכים, מעל ל-100 בני אדם בכל שנה בממוצע.

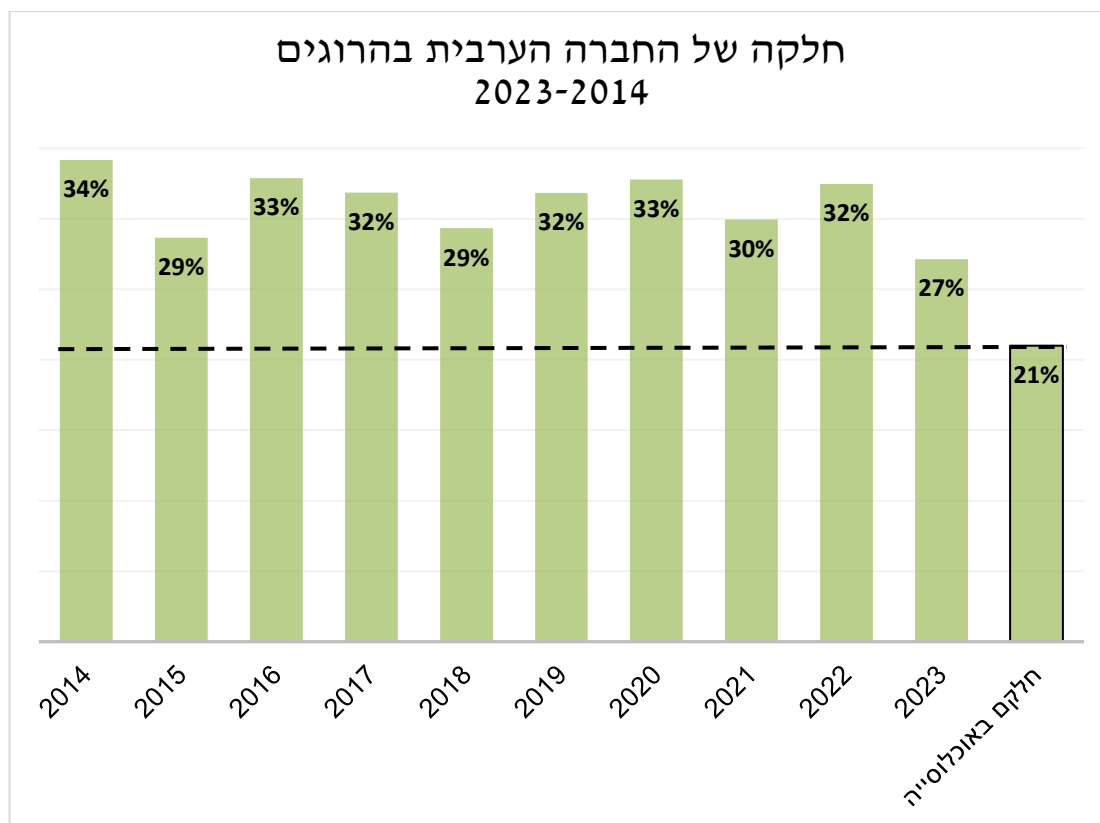
*מקור: למ"ס

כל הרוג רביעי בתאונות דרכים – מהחברה הערבית

אזרחי החברה הערבית מהווים 27% מההרוגים בתאונות דרכים בשנת 2023 - אחד מכל ארבעה הרוגים. חלקם של אזרחי החברה הערבית בהרוגים גדול ב-29% מחלקם באוכלוסייה הישראלית העומד על 21% בלבד.

כפי שמציג הגרף, בכל שנה בעשור האחרון (2014-2023) חלקם של אזרחי החברה הערבית בהרוגים היה גבוה באופן משמעותי מחלקם באוכלוסייה הישראלית. אזרחי

החברה הערבית מהווים 31% מכל ההרוגים בתאונות דרכים בעשור האחרון (2014-2023) - 48% יותר מחלקם העדכני באוכלוסייה.

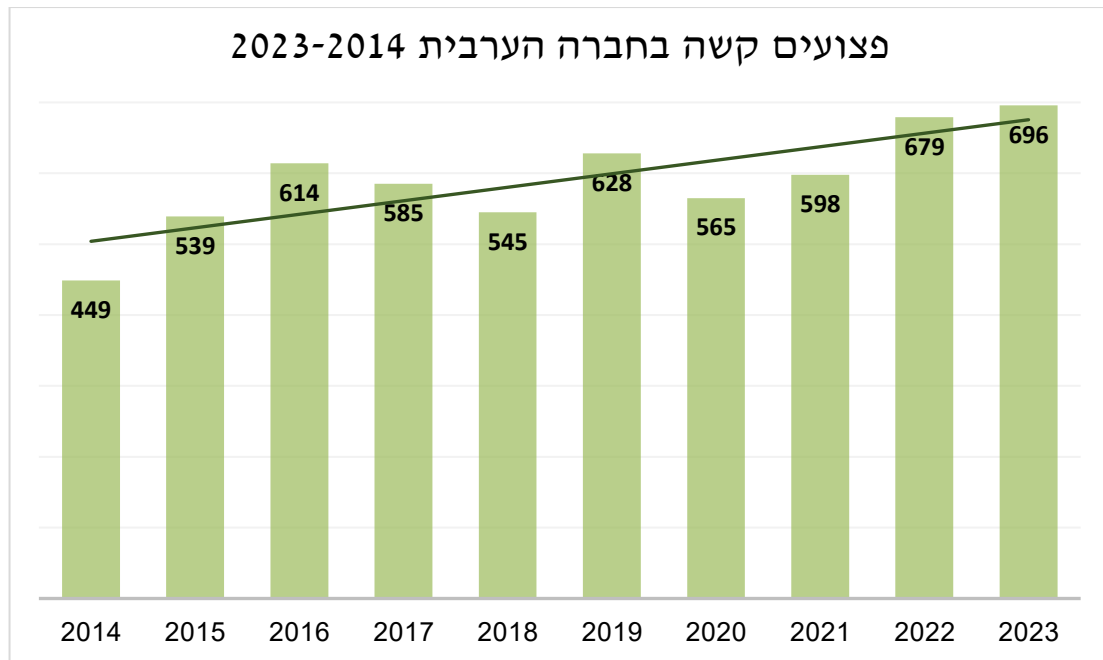
*מקור: למ"ס

שני פצועים קשה בכל יום - שיא בפצועים קשה בחברה הערבית

696 בני אדם מהחברה הערבית נפגעו באורח קשה בתאונות דרכים בשנת 2023 – שני פצועים קשה בכל יום בממוצע. זהו המספר הגבוה ביותר של פצועים קשה בקרב אזרחי החברה הערבית בעשור האחרון (2014-2023), והשנה הרביעית ברציפות בה חלה עלייה במספר הפצועים קשה בחברה הערבית.

בעשור האחרון (2014-2023) חלה עלייה של 55% במספר הפצועים קשה בתאונות דרכים בחברה הערבית, בהשוואת שנת 2014 לשנת 2023 (עשור).

5,898 בני אדם מהחברה הערבית נפצעו קשה בתאונות דרכים בעשור האחרון (2014-2023) 590 ההרוגים בכל שנה בממוצע - 11 פצועים קשה מדי שבוע בממוצע.

*מקור: למ"ס

2,962 נהגים מהחברה הערבית ביצעו עבירת תנועה - אחד מכל ארבעה

2,962 נהגים מהחברה הערבית ביצעו עבירת תנועה שגרמה לתאונת דרכים עם נפגעים בשנת 2022, המהווים 26% מהנהגים שביצעו עבירת תנועה שגרמה לתאונת דרכים מסוג זה - אחד מכל ארבעה.

חלקם של נהגים מהחברה הערבית בעבריינים שהיו מעורבים בתאונת דרכים עם נפגעים בשנת 2023 גדול ב-30% מחלקם בנהגים העומד על 20%. 131 נהגים מהחברה הערבית היו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות - 40% מכלל הנהגים שביצעו עבירת תנועה שגרמה לתאונת דרכים עם נפגעים ופי שניים יותר מחלקם בנהגים.

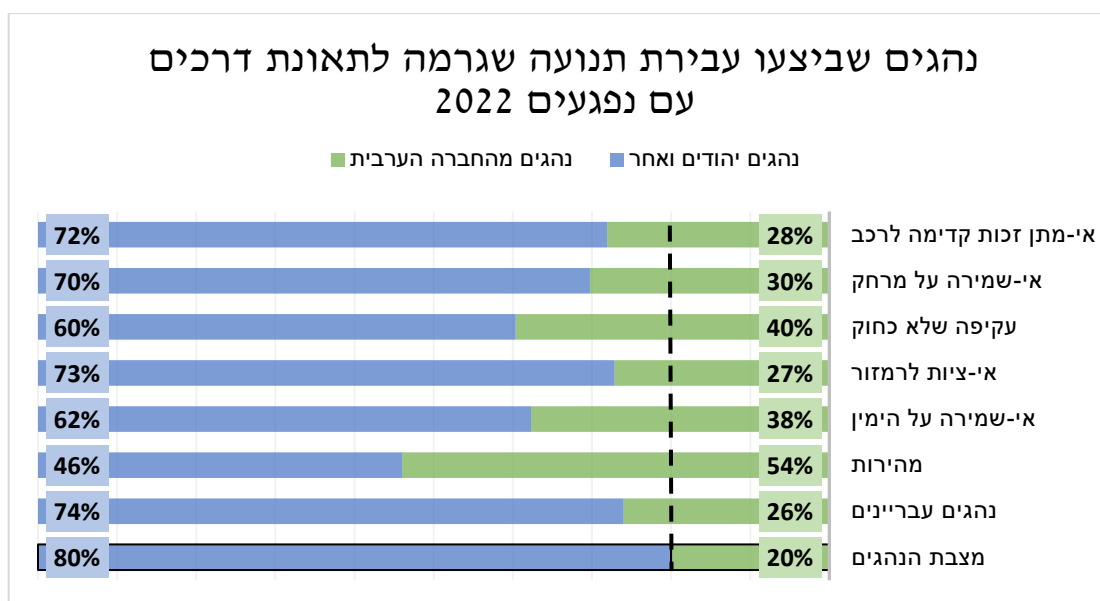
נהגים מהחברה הערבית מהווים 54% מהעוברים על עבירות מהירות² - פי 2.7 יותר מחלקם בנהגים. 40% מהנהגים שביצעו עקיפה שלא כחוק והיו מעורבים בתאונות דרכים היו מהחברה הערבית - פי שניים יותר מחלקם במצבת הנהגים. נהגי החברה הערבית מהווים 38% מהנהגים שעברו על עבירת אי-שמירה על הנתבי הימני והיו מעורבים בתאונות דרכים - פי 1.9 יותר מחלקם בנהגים.

202 נהגים מהחברה הערבית ביצעו עבירת אי-מתן זכות קדימה לרכב והיו מעורבים בתאונות דרכים, 28% מהעוברים על עבירה זו ו-40% יותר מחלקם

² מהירות מופרזת מעל המותר, מהירות מופרזת בנסיבות המקרה, מהירות מופרזת שגרמה לסטייה מנתבי.

בנהגים. 229 נהגים מהחברה הערבית ביצעו עבירת אי-שמירה על מרחק והיו מעורבים בתאונות דרכים, 30% מהעוברים על עבירה זו ו-50% יותר מחלקם בנהגים.

*מקור: למ"ס

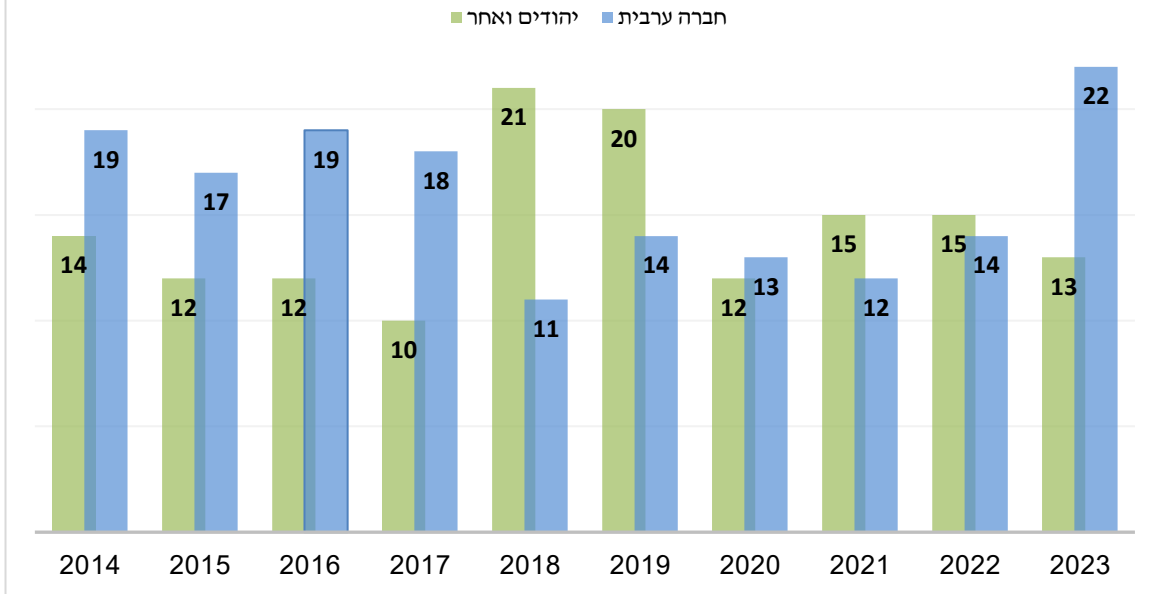
22 ילדים הרוגים מהחברה הערבית- המספר הגבוה ב-11 שנים

22 ילדים (בגיל 0-14) מהחברה הערבית נהרגו בתאונות דרכים בשנת 2023- המספר הגבוה ביותר ב-11 השנים האחרונות. בהשוואה לשנת 2022 בה נהרגו 14 ילדים מהחברה הערבית, בשנת 2023 חלה עלייה של 83%.

ילדי החברה הערבית מהווים 63% מכלל הילדים שנהרגו בשנת 2023- פי 2.6 יותר מחלקם באוכלוסיית הילדים בישראל, העומד על 23.5%.

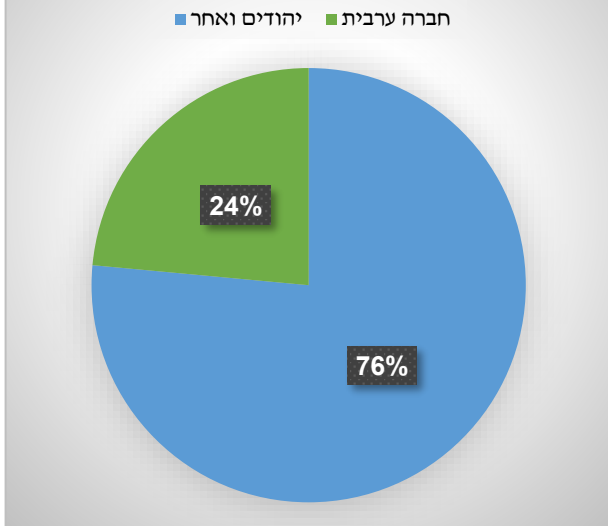
בעשור האחרון (2014-2023) נהרגו 159 ילדים מהחברה הערבית בתאונות דרכים- 16 ילדים הרוגים מדי שנה בממוצע. אלה מהווים כ-53% מכלל הילדים ההרוגים בתאונות דרכים- מרבית הילדים ההרוגים בתאונות דרכים, ופי 2.3 יותר מחלקם בילדי ישראל.

ילדים בגיל 0-14 הרוגים בתאונות דרכים 2023-2014

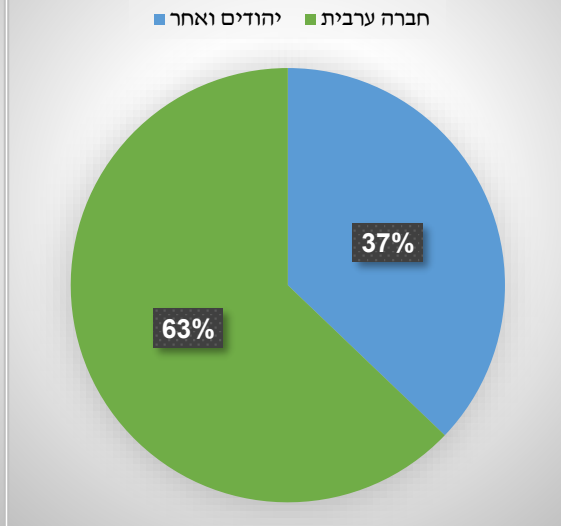

*מקור: למ"ס

אוכלוסיית ילדי ישראל בגיל 0-14

ילדים בגיל 0-14 הרוגים בתאונות דרכים 2023

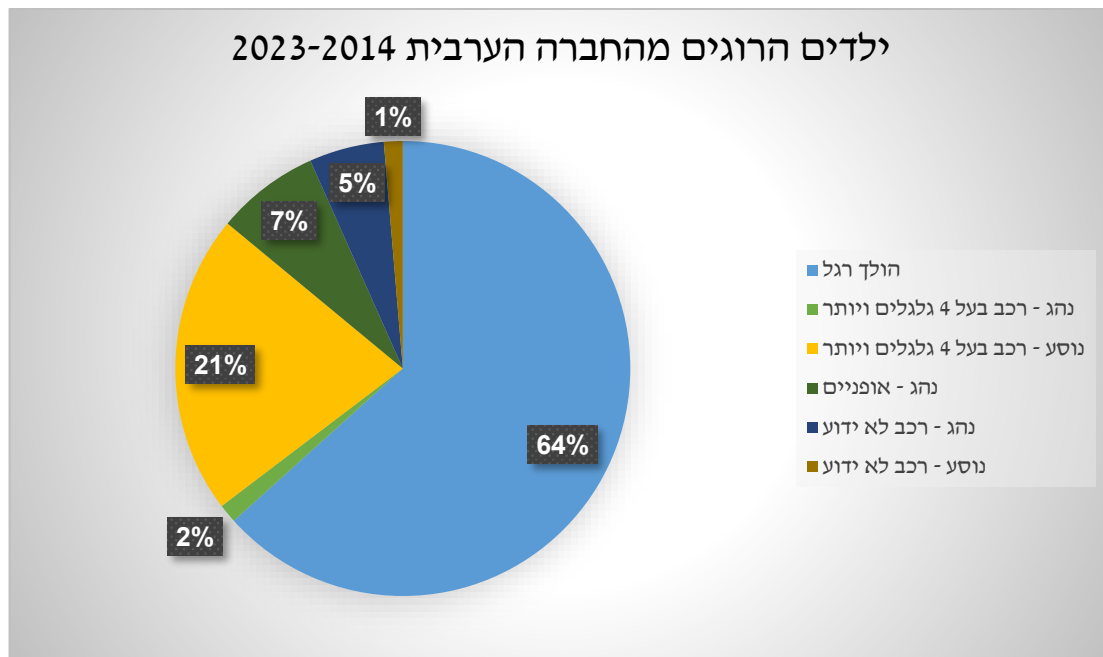
*מקור: למ"ס

67% מהילדים שנהרגו בחברה הערבית- הולכי רגל

14 ילדים מהחברה הערבית נהרגו בתאונות דרכים בשנת 2023 כאשר הלכו ברגל- 67% מכלל הילדים מהחברה הערבית שנהרגו בתאונות דרכים באותה שנה.

סיבות אפשריות להיפגעות החמורה בקרב ילדים הולכי רגל בחברה הערבית הן תשתיות לקויות והיעדר חינוך מספק לבטיחות בדרכים. מביקורת שנעשתה על ידי משרד מבקר המדינה עולה כי בכפרים ערביים רבים ישנן מדרכות צרו שלעיתים קרובות חסומות על ידי עצים, עמודי חשמל, פסולת בניין, פחים, בורות פתוחים ועוד. בנוסף, ישנו חוסר בפסי האטה ומעברי חצייה רבים הינם דהויים עד שקשה ולעיתים לא ניתן להבחין בהם³.

95 ילדים נהרגו כהולכי רגל בתאונות דרכים בעשור האחרון (2014-2023), אלה מהווים 64% מכלל הילדים מהחברה הערבית שנהרגו בתאונות דרכים.

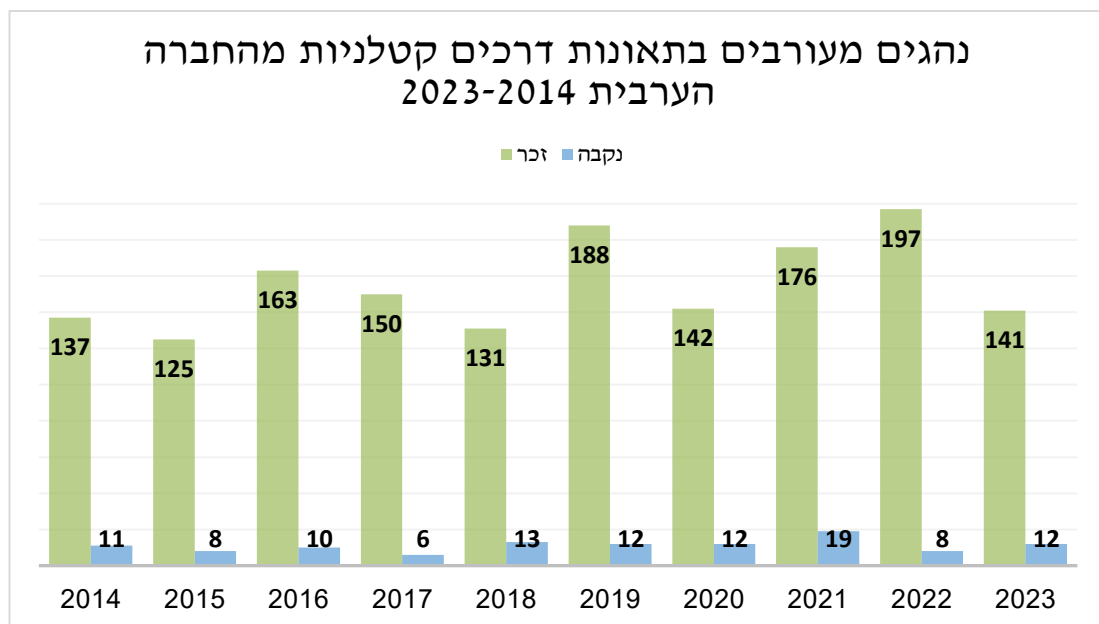
* מקור: למ"ס

³ דו"ח על הביקורת בשלטון המקומי, 2023, מבקר המדינה.

רוב מוחלט של הנהגים המעורבים בתאונות דרכים בחברה הערבית- גברים

153 נהגים מהחברה הערבית היו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות בשנת 2023, מתוכם 141 גברים ו-12 נשים. מספר הגברים מהחברה הערבית המעורבים בתאונות דרכים קטלניות גדול פי 12 ממספר הנשים בשנת 2023.

1,661 נהגים מהחברה הערבית היו מעורבים שתאונות דרכים בעשור האחרון (2014-2023), מתוכם 1,500 גברים המהווים 93% ו-111 נשים המהוות 7%.

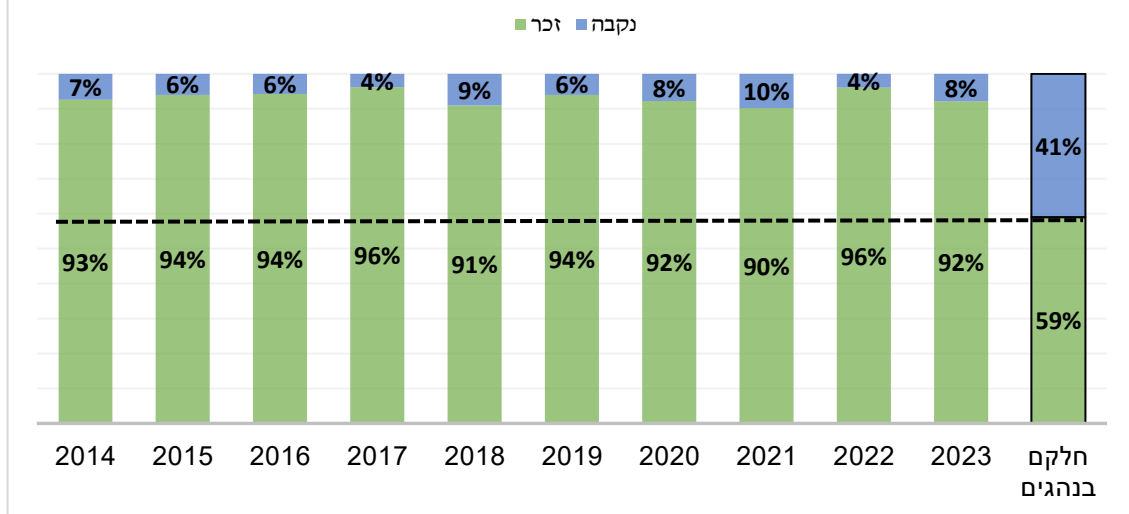
*מקור: למ"ס

גברים מהווים 92% מנהגי החברה הערבית המעורבים בתאונות דרכים קטלניות, 56% יותר מחלקם בנהגי החברה הערבית העומד על 59%.

לעומת זאת, נשים מהוות 8% מנהגי החברה הערבית המעורבים בתאונות דרכים קטלניות, פי 5 פחות מחלקן בנהגי החברה הערבית.

ניתן להניח כי גברים בחברה הערבית נוהגים יותר בהשוואה לנשים ובנוסף לכך גם עובדים כנהגים מקצועיים בשיעורים הגבוהים בהרבה משיעורן של נשים בעבודות אלה. יש לכך השפעה משמעותית על הסיכון למעורבות בתאונות דרכים קטלניות, אך אין להניח שזו הסיבה היחידה, אלא להתייחס לנתונים כאל נורה אדומה הקוראת לפעולה שתביא לירידה במעורבות בתאונות דרכים קטלניות בקרב גברים בחברה הערבית.

שיעור נהגים מעורבים בתאונות דרכים קטלניות בחברה הערבית לפי מגדר 2023-2014

*מקור: למ"ס

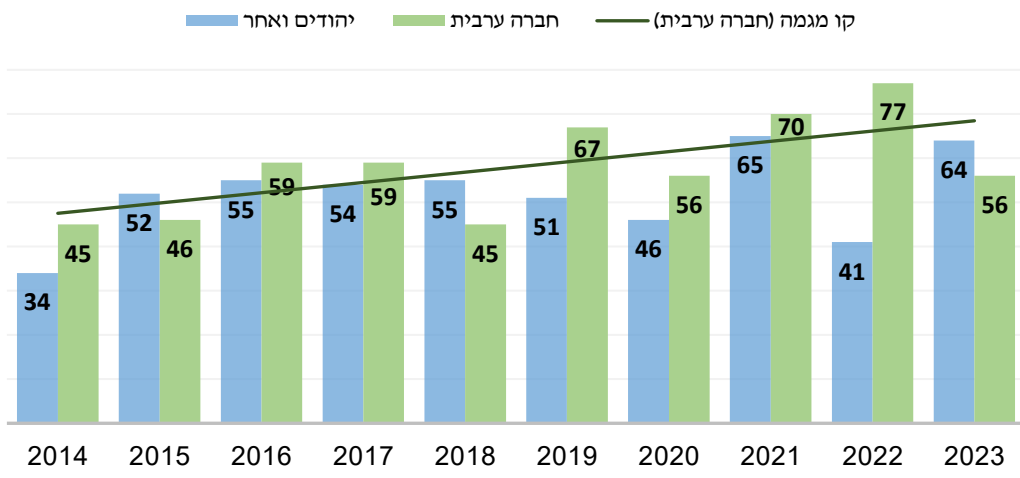
כל נהג צעיר שני שמעורב בתאונות דרכים קטלניות - מהחברה הערבית

56 נהגים צעירים (עד גיל 24) מהחברה הערבית היו מעורבים בתאונות דרכים **קטלניות** בשנת 2023 - 47% מהנהגים הצעירים שהיו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות.

שיעור הנהגים הצעירים מהחברה הערבית שהיו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות גדול ב-50% מחלקם בנהגים הצעירים בישראל העומד על 30% בלבד.

580 נהגים צעירים עד גיל 24 מהחברה הערבית היו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות, בהן נהרג אדם אחד לפחות, בעשור האחרון (2014-2023) - 58 נהגים צעירים בשנה בממוצע. אלה מהווים **יותר ממחצית** הנהגים הצעירים שהיו מעורבים בתאונות דרכים בעשור האחרון - 53%.

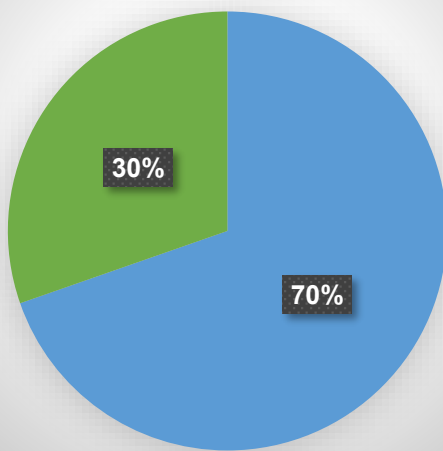
נהגים צעירים המעורבים בתאונות דרכים קטלניות 2023-2014

*מקור: למ"ס

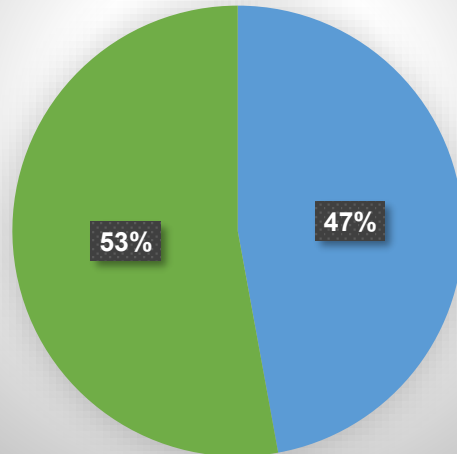
נהגים צעירים בישראל

יהודים ואחר (Blue), חברה ערבית (Green)

נהגים צעירים מעורבים בתאונות דרכים קטלניות 2023-2014

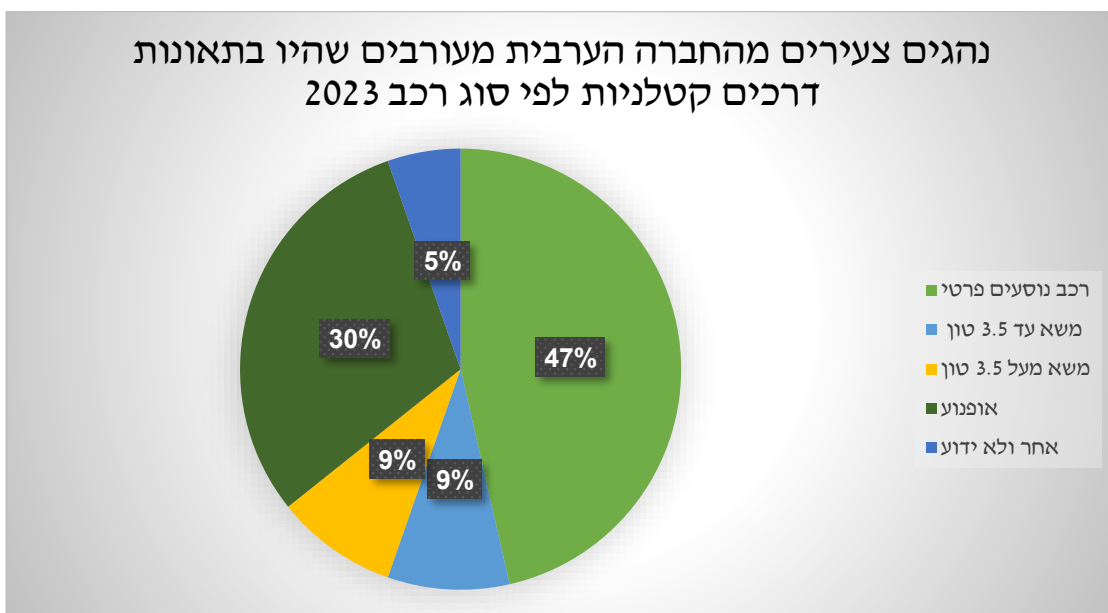
יהודים ואחר (Blue), חברה ערבית (Green)

*מקור: למ"ס

מרבית הנהגים הצעירים המעורבים בתאונות דרכים בחברה הערבית הם נהגי רכב פרטי ואופנוע

כמחצית הנהגים הצעירים (עד גיל 24) מהחברה הערבית שהיו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות נהרגו ברכב פרטי בעת התאונה (47%); אחד מכל שלושה נהגים צעירים מהחברה הערבית שהיה מעורב בתאונת דרכים קטלנית, רכב על אופנוע בעת התאונה (30%); אחד מכל עשרה נהג על רכב כבד השוקל מעל ל-3.5 טון (9%) כשהיה מעורב בתאונת דרכים קטלנית; 9% נוספים מהנהגים הצעירים מהחברה הערבית שהיו מעורבים שתאונת דרכים קטלנית נהגו על רכב משא שמשקלו אינו עולה על 3.5 טון בעת התאונה.

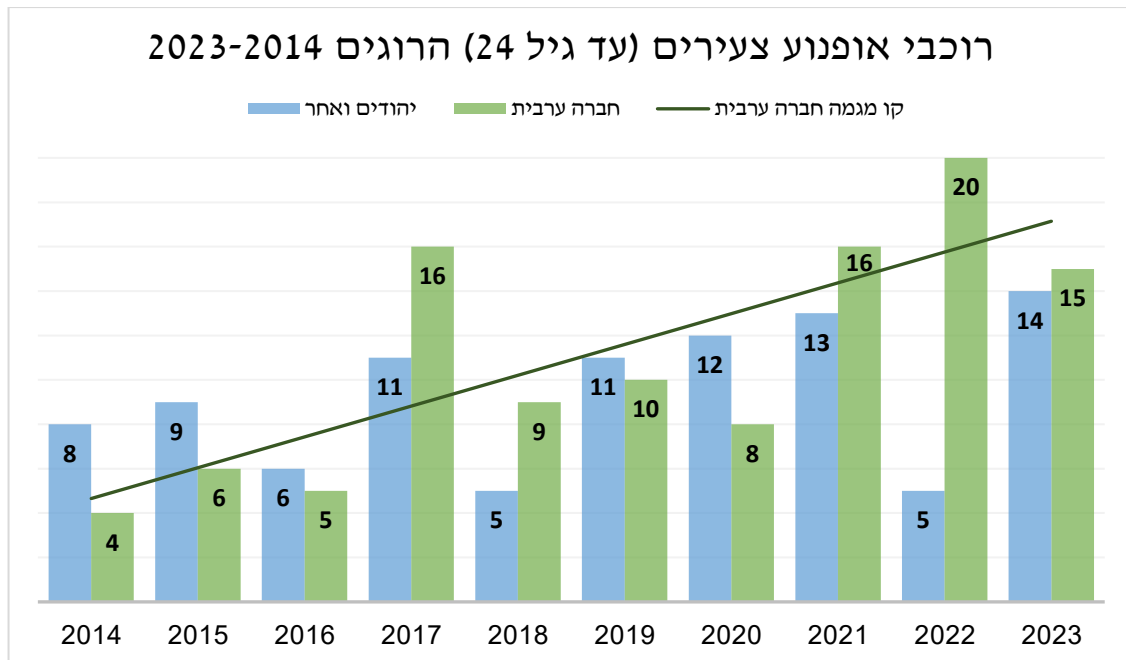
*מקור: למ"ס

מחצית מהנהגים הצעירים שנהרגו בתאונות אופנוע- מהחברה הערבית

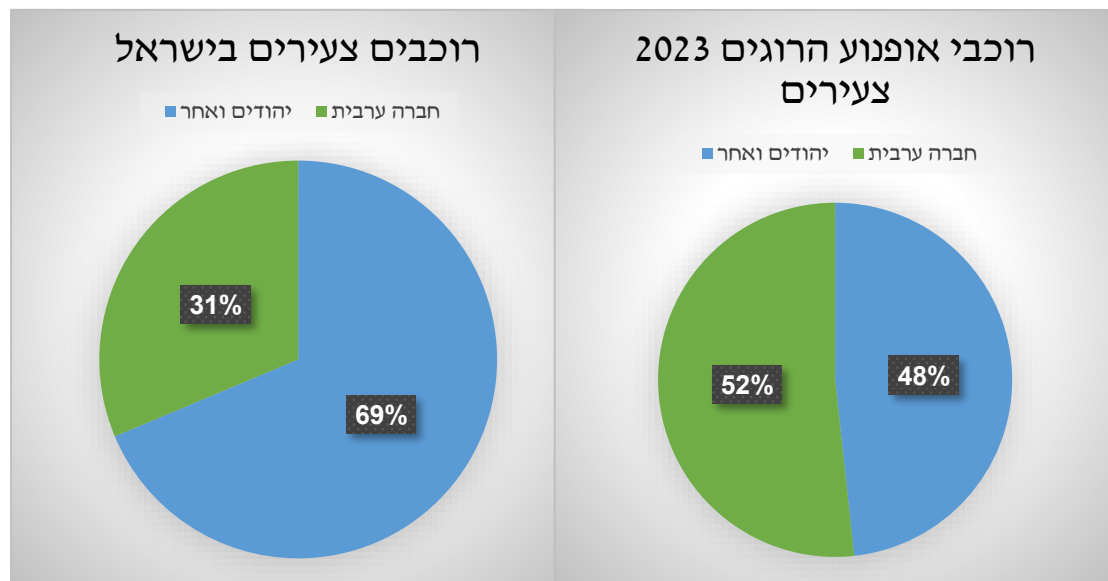
15 רוכבי אופנועים וקטנועים צעירים (עד גיל 24) מהחברה הערבית נהרגו בתאונות דרכים בשנת 2023, יותר ממחצית הרוכבים הצעירים שנהרגו באותה השנה (52%).

חלקם של הרוכבים הצעירים מהחברה הערבית בהרוגים בשנת 2023 גדול ב-68% מחלקם ברוכבים הצעירים, העומד על כ-31%. זוהי השנה השלישית ברציפות בה חלקם של רוכבי האופנועים והקטנועים הצעירים מהחברה הערבית מהווים את רוב ההרוגים בקרב רוכבים צעירים.

בעשור האחרון (2014-2023) נהרגו 109 רוכבי אופנועים וקטנועים צעירים מהחברה הערבית, כ-11 הרוגים מדי שנה. הרוכבים הצעירים מהחברה הערבית מהווים 54% מהרוכבים הצעירים שנהרגו בעשור, 74% יותר מחלקם ברוכבים הצעירים.

*מקור: למ"ס

*מקור: למ"ס

18 נהגי משאיות מהחברה הערבית היו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות

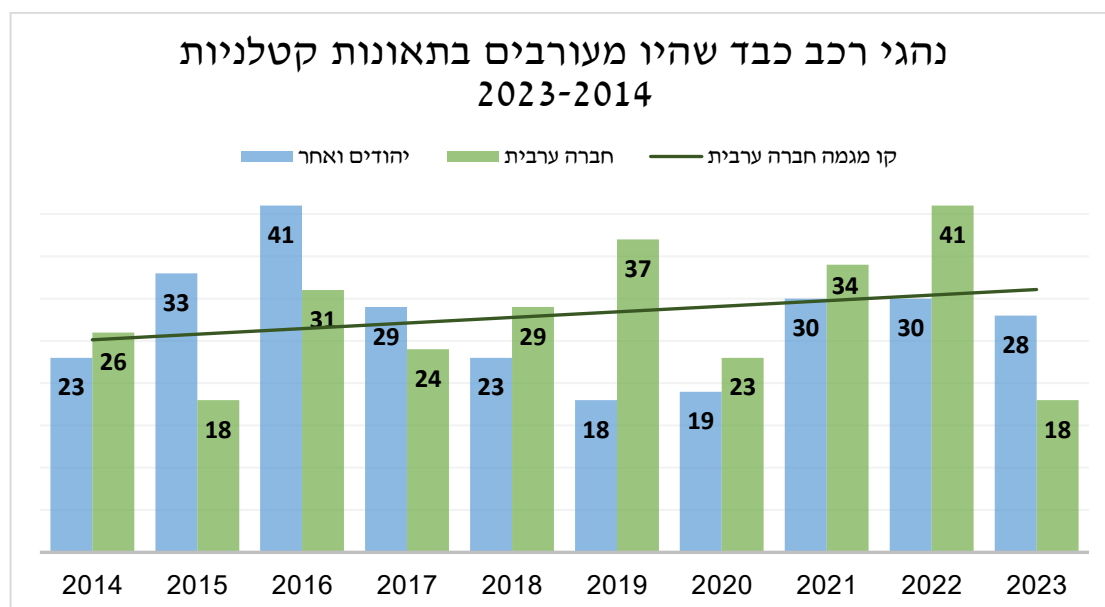
18 נהגי משאיות כבדות (מעל 3.5 טון) מהחברה הערבית היו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות (בהן נהרג אדם אחד לפחות) בשנת 2023, 39% מכלל נהגי המשאיות שהיו מעורבים שתאונות דרכים קטלניות באותה השנה.

חרף שיעורם הגבוה של נהגי הרכב הכבד מהחברה הערבית במעורבות בתאונות קטלניות, זוהי השנה המונה את מספר הנהגים הערבים הנמוך ביותר בקרב קבוצה זו מאז שנת 2015.

אחת הסיבות האפשריות לירידה זו היא המלחמה שפרצה בשבעה באוקטובר וההעלטה באופן משמעותי את שיעור האבטלה וההיעדרות מהעבודה בחברה הערבית⁴.

למרות זאת, ניתן לראות כי קו המגמה של מעורבותם של נהגי החברה הערבית בתאונות דרכים קטלניות נמצאה בעלייה.

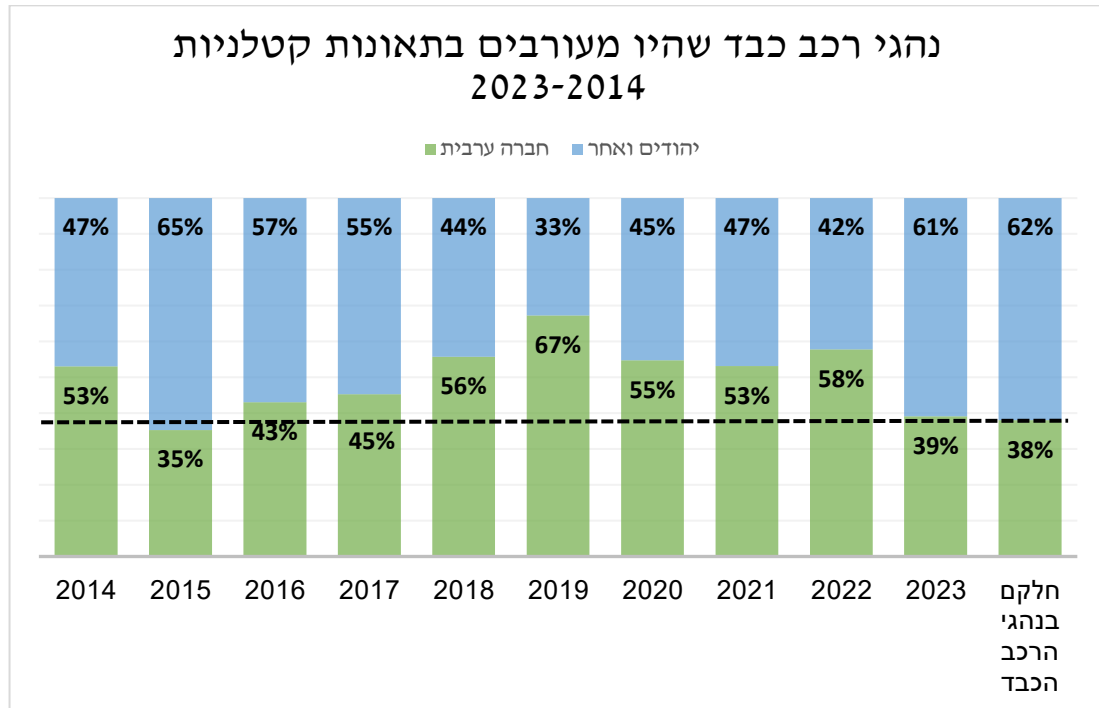
281 נהגי רכב כבד מהחברה הערבית היו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות בעשור האחרון (2014-2023) - 28 נהגים מדי שנה ומעל למחצית נהגי הרכב הכבד המעורבים בתאונות דרכים קטלניות ומהווים 51%.

*מקור: למ"ס

⁴ ניתוח מיוחד של חטיבת המחקר: השפעת מלחמת "חרבות ברזל" על תשומת העבודה בחברה הערבית, דצמבר 2023, בנק ישראל

חלקם של נהגי הרכב הכבד מהחברה הערבית בנהגי הרכב הכבד שהיו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות בשנת 2023 עומד על 39% - שיעור הגדול ב-3% מחלקם בנהגי הרכב הכבד העומד על 38%. זהו השיעור הנמוך ביותר של נהגי רכב הכבד מהחברה הערבית במעורבות בתאונות דרכים קטלניות מאז שנת 2015, שהייתה השנה היחידה בעשור בה חלקם של נהגי החברה הערבית היה נמוך מחלקם בנהגים.

*מקור: למ"ס

מסקנות והמלצות

אזרחי החברה הערבית בישראל מעורבים ונפגעים בתאונות דרכים בשיעור הגבוה מחלקם באוכלוסייה. בכדי לצמצם את התופעה יש להתמקד במאפיינים הייחודיים לאזרחי החברה הערבית ובהתאם לכך לתת מענה הוליסטי המקיף ומשלב את כלל תחומי הליבה לשם יצירת שינוי משמעותי ובר קיימא.

פעולות לצמצום ההיפגעות והמעורבות של אזרחי החברה הערבית בתאונות דרכים באופן ממוקד, יתרמו באופן ניכר לשיפור הבטיחות בדרכים בקרב החברה הישראלית כולה.

תשתיות

לעיתים קרובות, כפי שצוין בדו"ח, התשתיות ביישובים ובכפרים הערביים הינן לקויות ומהוות אתגר נוסף להגברת הבטיחות בדרכים באותם אזורים. על התשתיות לתמוך במשתמשי הדרך ולקדם מיתון תנועה ביישובים ובכפרים. בנוסף, על התשתיות לקדם ריסון מהירות, למנוע הימצאות הולכי רגל בכלל וילדים בפרט באזורי תנועת רכבים ולהיות ברורות ומכילות לכלל משתמשי הדרך.

בעת שיפור התשתיות יש להתמקד בנושאים הבעייתיים ביותר, ביניהם הסדרת המדרכות באופן בו תהיה הפרדה ברורה בין הכביש לבין האזורים שבהם מתנהלת תנועת הולכי הרגל, הסדרת אזורי חנייה לרכב כבד, שיפור התאורה וטיפול תחזוקתי שוטף בתמרורים, שלטים וסימוני כביש, בניית מגרשי משחקים בטוחים לילדים ועוד.

אכיפה אפקטיבית

הגברת האכיפה והנוכחות המשטרתית ביישובים ערביים תביא להרתעה אפקטיבית שתעזור להקניית ערכי נהיגה בטוחה בקרב נהגים באזור. על האכיפה להתבסס על תכנית מסודרת בעלת יעדים ומדדים שמטרתה צמצום תאונות דרכים בחברה הערבית. על התכנית לשים דגש על אוכלוסיות בסיכון מוגבר למעורבות והיפגעות בתאונות דרכים כפי שצוינו בדו"ח- נהגים צעירים, רוכבי אופנועים, ילדים ועוד. בנוסף, על האכיפה להתמקד במניעת עבירות תעבורה נפוצות ומסוכנות כמו נהיגה במהירות מופרזת, עקיפה שלא כחוק ואי-שמירה על הנתיב הימני.

חינוך

חינוך לבטיחות בדרכים הוא הבסיס עליו נבנה אופי הנהיגה, על כן יש להשקיע ולטפח את החינוך לנהיגה בטוחה ושימוש בטוח בדרכים. על התכניות החינוכיות להתאים לאופי החברה הערבית ולאתגרי הבטיחות בה בהתאם לגורמי הסיכון שהוצגו בדו"ח:

תכניות חינוך לילדים - תכניות ארוכות טווח לילדים בכל הגילים, המלמדות כישורי חיים ומתאימות לאתגרים הנוכחיים איתם מתמודדים הילדים כמשתמשי דרך, בדגש על התנהגות בטוחה כהולכי רגל ורוכבי אופניים. על התכניות ללוות את הילדים בכל שלב בהתבגרותם.

עמותת אור ירוק מפעילה מספר תכניות חינוכיות הנוגעות לתחום זה בחברה הערבית. התכניות מועברות בשפה הערבית על ידי מדריכי אור ירוק ונוגעות לתחומים הרלוונטיים בגיל זה כמו הליכה בטוחה, חציית כביש באופן בטוח, רכיבה על אופניים, הליכה לבית הספר או לגן המשחקים, חשיבות חגורת הבטיחות בעת נסיעה ועוד.

תכנית חינוכית לנהגים צעירים - תכניות המיועדות לבני נוער הן לפני גיל הוצאת הרישיון והן לאחריו, שיעזרו לנהגים הצעירים ולנהגים לעתיד להבין את האחריות המוטלת על כתפי הנהגים הנוגעת הן לעצמם והן לכלל משתמשי הדרך תוך השמת דגש על השלכות של נהיגה פרועה ולא בטיחותית. על התכניות להתייחס לנושאים הרלוונטיים בגיל זה כמו השפעות לחץ חברתי על נהיגה, נהיגה בהשפעת אלכוהול ועוד.

עמותת אור ירוק מפעילה תכניות חינוכיות ייעודיות לבני נוער במגזר הערבי. התכניות מתמקדות באתגרים הנוגעים לקבוצת גיל זו ונוגעות בנושאים חשובים כמו השפעת היסח דעת על נהיגה, לחץ חברי ורשתות חברתיות והשפעתן על נהיגה, רכיבה על כלים חשמליים ועוד.

תכנית חינוכית להורים - תכנית חינוכית המספקת להורים כלים להתנהגות בטוחה בדרכים, השגחת ההורים על הילדים והקפדה על כללי הבטיחות. על ההורים להבין את החשיבות וההשפעה שיש להם על חיי ילדיהם, להוות להם דוגמה, להשגיח עליהם בעת ההליכה ולהדגיש את החשיבות של שימוש במושב בטיחות המתאימים לגובה ומשקל הילד בעת נסיעה ברכב ושימוש בחגורת בטיחות בכל נסיעה.

הסברה

תכניות וקמפיינים ייעודיים לחברה הערבית, יעזרו להעלות מודעות הן לסכנות הנוגעות לבטיחות בדרכים באופן כללי והן לסכנות הייחודיות לחברה הערבית.

על הקמפיינים לעסוק בנושאים הבוערים: חשיבות חוקי התנועה (נהיגה במהירות מופרזת, אי מתן זכות קדימה וכד'), נהיגת צעירים ותשומת לב הנהגים להולכי רגל בכלל ולילדים בפרט.

שיפור המצב הכלכלי חברתי

שיפור המצב הכלכלי חברתי בחברה הערבית והגברת תחושת השייכות הם כלי יעיל ואפקטיבי לשיפור רמת הבטיחות בדרכים ואופן הנהיגה בחברה הערבית.

המצב הכלכלי והחברתי מתבטא בתחום הבטיחות בדרכים בחוסר יכולת לרכוש ולהחזיק כלי רכב חדישים ומתקדמים יותר, גם מבחינת אמצעי הבטיחות המשולבים בהם, ובמעט נכונות להשקיע באמצעים ובאביזרים להגברת הבטיחות ומערכות טכנולוגיות מתקדמות למניעת תאונות דרכים.

הכשרות מקצועיות

יש לקדם את הכשרות מקצועיות, של כלל הנהגים המקצועיים ושל נהגי רכב כבד בפרט בחברה הערבית ולהבטיח תנאי תעסוקה הולמים, לרבות הקפדה על תקנה 168 לתקנות התעבורה הנוגעת למתן שעות מנוחה.

סיכום

שנת 2024 צפויה להסתיים עם עלייה חמורה בשיעור ההרוגים בתאונות דרכים בחברה הערבית. נתון קשה זה ממשיך את מגמת העלייה של השנים האחרונות (למעט שנת 2023) ולמעשה כל הרוג שלישי הוא מהחברה ערבית, החמרה לעומת שנת 2023 בה כל הרוג רביעי היה מהחברה הערבית. חלקה של החברה הערבית בהרוגים בתאונות דרכים גדול ב-67% מחלקה באוכלוסייה הישראלית העומד על 21%. אזרחי החברה הערבית נפגעים ומעורבים בתאונות דרכים בשיעור גבוה.

הסיבות להיפגעות הגבוהה בקרב אזרחי החברה הערבית בתאונות דרכים הן רבות, ביניהן בולטות איכות התשתיות הירודה ביישובים ערביים, חינוך לוקה לבטיחות בדרכים והיעדר אכיפה אפקטיבית.

על מדינת ישראל לפעול לשינוי וצמצום נתוני ההיפגעות והמעורבות בתאונות דרכים בקרב החברה הערבית, דבר שלא הצליחה לעשות בעשור האחרון. מרבית הילדים שנהרגו בתאונות דרכים, רוב הנהגים שעברו עבירת מהירות וגרמו לתאונת דרכים עם נפגעים ומחצית הנהגים הצעירים שהיו מעורבים בתאונות דרכים קטלניות- הם מהחברה הערבית.

צמצום תאונות הדרכים בחברה הערבית חייב להיות במקום גבוה בסדר העדיפויות הלאומי. יש לפעול לשיפור התשתיות, חיזוק הנוכחות והאכיפה המשטרתית ומיקוד בחינוך והסברה בחברה הערבית, בכדי לצמצם את מספר ההרוגים הגבוה בתאונות דרכים.

דו"ח זה סקר את נקודות התורפה המרכזיות בהיפגעותם של אזרחי החברה הערבית בישראל בשנת 2023 ובעשור האחרון. בהשקעת המשאבים הנדרשים והיחס המתבקש השנים הבאות תוכלנה להוות נקודת מפנה בבטיחות בדרכים בישראל בכלל ובחברה הערבית בפרט- אין זו גזירת גורל.